

Földrajzi kérdés:

Hol észlelték a földön a legnagyobb hideget és hol a legnagyobb meleget?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1900. október 20.

Az 1. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Gauriszankar (Mt. Everest) 8840 méter. Aconcagua 6970 m. Mt. St. Elias (Szt. Illés, Észak-Amerika) 5490 méter. Kilimo-Ndsaro 6010 m. Mt. Kosciuszko 2230 méter. **Számrejtvény:** Kupa, lapu, kapu, Kulpa. **Képrejtvény:** Csak buborék, mi más az élet, az ember nem több, mint féreg.

Helyesen fejtették meg: Strassmann Dezső, Gyárfás Elemér, ifj. Margitay József, Laufer Samu, Beck Dezső, Bauer Frida, Widder Ernő, Ilovsky Sándor, Kelemen Árpád és Jenő, Lőrincz Ferencz és Dezső, Milhofer Gyula, Kemény Géza, Horváth Arthur, Molnár Kálmán Paulini Jenő, Tivolt Sándor, Parsetich László, Szalay Károly, Szeremley Császár Loránd, Wertán Emil, Kéler Tibor, Borosnyay Oszkár, Emenel György, Reichenfeld László, Akassai «Pázmány-kör» titkára, Vadas Zoltán, Laky Imre, Lustig Henrik, Balássy Miklós, Tester Lajos, Engl Emil, Molnár Aladár, Kutlik Félix, Vécsei, Ferencz Niedermann Zsigmond, ifj. Hampel József, Acs Nagy István, Mayer Ottó, Schärer Sándor, Lázár Antal, Vargha László, Persina Károly, Jurenák Géza, Legányi Ernő, Bejna Ferencz, Prágyik Flóris, Zomody József, Emmerling László, Koch Nándor, ifj. Molnár Kálmán, Rosenkranz Nándor, Imre Antal, Laufer Ödön és Rezső, Stenger Mór, Herzl Kálmán, Grossberger Zoltán, Lux István, Beczkay Jenő, Jávör Jenő, Oblath Sándor.

A sakkjáték első feladományát helyesen fejtették meg: Schlesinger Kálmán Győrött, Stein Pál Budapesten (egy kockát hibásan jelzett), Bodorik József Mezőtúron, Teszák Béla Budapesten, Prágyik Flóris Zomborban, Egyed István Budapesten, Draskovics Andor Csongrádon, Bíró Imre Budapesten, Divéky Manó Rózsahegyen.

Üzenet. W. J. Székesfehérvár, S. E. Kassa, T. B. Nagy-Körös, Sz. J. Eger, Gy. E. Nagy-Szeben, M. A. Kassa, M. J. Nagy-Kikinda, K. R. Kassa, S. J. Sepsibodók, Sz. K. Halas, E. V. Pozsony, G. G. Budapest, K. N. Budapest, S. D. Békés-Csaba. Vél megfejtéseik hibásak.

A jutalmul kitűzött könyvjutalmat (Laurie: «Diák-élet Angolországban») Schärer Sándor előfizetőnk, a szásvárosi kollégium növendéke nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Előfizetőinket kérjük, hogy a gyűjtőlevelet, melyeket a kiadóhivataltól kértek, minél előbb sziveskedjenek beküldeni.

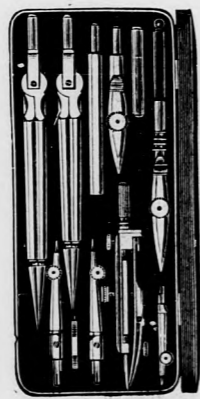
Önképzőkori tudósítóknak újabban a következő ajánlkozokat fogadtuk el: Sárközy Róbert, kaposvári főgimnázium, Rottler Sándor, budapesti VI. ker. felső kereskedelmi iskola, Rosenkranz Nándor, győri főreáliskola, Maroviczky Imre, rózsahegyi főgimnázium, Pap

Kornél, belényesi főgimnázium, Gáspár Béla, nagykanizsai felső kereskedelmi iskola, Hetey László, hajdusoboszlói gimnázium, Széll Mihály, mezőtúri ev. ref. főgimnázium, Felszegi Béla, kolozsvári kath. főgimnázium, Török Miklós, szentgotthárdi gimnázium, Bartsch Sándor, nagyváradai főgimnázium, Benkő Viktor, nagyenyedi Bethlen-kollégium, Rátkay László, székesfehérvári főgimnázium, Wundszám Sándor, zombori főgimnázium, Szalay Károly, halasi ev. ref. főgimnázium, Spatz Ödön, kassai főreál.

S. L. (Losonc.) Sajnáljuk, hogy kívánságát nem teljesíthettük, de ennek csak az volt az oka, hogy ajánlkozó levele nem jutott a kezünkhöz. Mi az összes ajánlkozót előjegyeztük, az ön nevét nem találtuk ott. — **Jávör Jenő.** Első kérdését nem értjük. A Ferenczy «Életpályák» kötet 4 korona, füzve 1 korona 80 fillér. A sakkrejtvény is a többiekhez soroltatik. — **Török Miklós.** Csak legyen türelemmel, a mi késik, nem múlik. A sakkrejtvény megfejtéséért külön jutalomkönyvet nem adhatunk. Bekötési táblát (1 kor. 60 fill.) a kiadóhivataltól kell megrendelni. — **Köri Endre.** A tudósításokat a lap egyik oldalára kell írni. A tudósításoknak egész terjedelemben való közlése nem lehetséges. Egy előfizető után a kiadóhivatal jutalomkönyvet nem adhat. Egy kis jóakarattal és ingyen val buzgóság is kívánatos. — **Önképzőkori tudósító.** Legyen rövid, tartalmas és jól megírt. — **Sz. E.** Alkalomadtán sorát kerítjük. — **Németül tanulni akaró.** Jó hasznát veheti Wolff (Kelemen) Béla Magyar-német és Német-magyar kised zsebszótárának (ára 2 kor.). — **Szalay Károly.** (Halas.) Ha vállalkozik reá, önt bizzuk meg a tudósításokkal. A «Diákfigurák» sorozatát is meg fogjuk a második félévben kezdeni. — **Oblath Sándor.** Forduljon egy levélben a sakkrovat vezetőjéhez, *Eener Győző* főreáliskolai tanárhoz (Székesfehérvár), ő szívesen útbaigazítja. — **A mellőzött.** Tárja miatt nem közölhető lapunkban. Kís gyermekeknek való, s épen nem épületes kis apróság. Erdemesebb és érdekesebb dolgokat kell lefordítani. X—y. A «rekruták» teljes számmal beérkeztek, apai szeretettel fogadtuk, s reméljük, hogy jól fogják magukat érezni — a kaszárnyában. Üdvölet. — **M. A.** (Budapest.) Ha rövidre fogja, küldheti levelezőlapra is. — **B. F.** (Nagyvárad.) Határozottan van önben tehetség, kellemesen lepett meg ritmusérzéke. Csak folytassa. A kikben rátermettséget veszünk észre, azt szívesen buzditjuk. — (Több levélre a következő számban.)

Bekötési tábla

a «Tanulók Lapja» mult. 1900. évfolyamához kapható kiadóhivatalunkban, (IV., Egyetem-utca 4. sz.) A csinnal kiállított, aranynyomású vászon-tábla ára 1 korona 60 fillér.

CALDERONI ÉS TÁRSA
BUDAPEST.

Váci-u. 1. Kishíd-u. 8.

ajánlják a legnagyobb választékban és igen jutányos áron a legfinomabb kivitelű

svájcezi rajzeszközöket,

finom kivitelű hengeralakú rajzeszközöket. Legjobb minőségű Klintz vagy Bieffer-gyártmányu

iskolai rajzeszközöket.

Szemüvegek és orrszipetűk, mennyiségstani, terméstanai, láttani, villanyos és vegytani készülékek, színház és tábori látszóvek, szoba-, ablak- és fűdőhőmérők, fényképezési készülékek.

Képes árjegyzékek kivanatra bérmentve küldetnek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

Idősebb Pálffy János gróf.

Ez a név a mai naptól kezdve egész Magyarországon a tiszteletre legméltóbb nevek közé fog tartozni a magyar ifjuság előtt.

Ime egy agg magyar főúr, hagyományosa történeti nevezetességű ősi névnek, ura milliőknak: oda nyújtja áldásosztó kezét a magyar tanuló ifjuság felé, s ebben a kézben csaknem másfél milliő forint, három milliő korona vagyon.

És szól a jötevílyeténképen:

— Szegény, szorgalmas magyar diákok, én fel akarlak titeket istápolni, hogy tanulhassatok. Minden esztendőben másfél száz tanuló gond nélkül nézhet elébe az iskolaévnak, tanulhat, hogy majdan ember, hasznos polgár legyen belőle.

Szép és lélekiemelő ez a cselekedet! A hirnének és dicsőségek kengyelfutói gyakran beszélnek a jöteknyságról, de vajmi ritkán nyilatkozik tettben a szép felbuzdulás.

Idősebb Pálffy János gróf nevét eddigelé nyomtatott betűk nem dicsőítették, ámde annak a városnak és megyének, a hol él, jöteknony intézményei bizony sokszor tapasztalták a nagy úr fejedelmi bőkezűségét.

E sorok írójának volt alkalmá meggyőződni arról, hogy midőn Pozsonyban először fölmerült az ifjusági játszótér kérdése: Pálffy János gróf egyetlen szóra odaadta a liget mellett levő szép területet; hogy a mikor egy-egy kulturális intézmény kéro levéllel fordult hozzá, a nemes gróf nem kérdezte, hogy minő vallásfelekezet intézménye az: fejedelmi jó kedvvel gyámolította.

No hát ez az ember, a ki most másfél milliő forintot ad a szegény magyar diákok fölsegítésére: nagy dolgot cselekedett. Mert a hideg pénz,

bármily nagy garmadában van is: éltető szeretetet csak úgy tud bennünk felébreszteni, ha nemes czélnak az eszköze. A jöteknonyágnak igazi értéket az kölcsönöz, ha a kik ebben részesülnek, mintegy örökséget, szellemi örökséget kapnak, s ez a szellemi örökség: annak a tudata, hogy szívük termő talajává leszen a háladatoságnak, szellemi tehetségük pedig leszen a gyümölcsöt hozó fa, s a gyümölcs leszen a hazafiú komoly munkásság.

Úgy szeretném én ezt a Pálffy-féle óriási alapítványt látni, mint egy hatalmas nemzeti kölesönt, s minden magyar diákokat adósnak tekintenek, de becsületes érzelmű, nemes törekvésű adósnak, a ki élvezvén a jót, mihelyt munkához edzett férfiúvá válik, igyekszik majdan leróni háláját, megfizetni adósságát, de nem az ősz főúrnak, hiszen neki arra szüksége nem lesz, hanem hazájának és nemzetének.

Midőn a nemes gróf neveltjei naponkint a tápláló eledelt kapják, midőn a meleg, tisztességes ruhát felöltik, midőn az ajándékba kapott könyvet a kezükbe veszik: érezzék, hogy az emberszeretet melengető karja fogta fel őket, hogy annak a főúrnak, a jötevílynek a kebelében minő szív dobogott. És érezzék azt, hogy eljön majd az idő, mikor ügyefogyott embertársaikon ő is segíthetnek, nos hát akkor . . . akkor kezdődik a hálának tettekben való lerovása.

A nemzet mivelődésének lelkes apostola talán nem fogja azt megérni, hogy egy egész gárda nő fel . . . ezek lesznek a Pálffy János katonái. Valóságos hadsereg, haj, de lelkes egy hadsereg legyen az, tele buzgósággal, tette készséggel, munkaszeretettel!

Magyar ifjak, nektek örömnapotok ez a mai. És örömnapunk nekünk is. Hadd járuljunk hó-

doló tisztelettel a nemes szívű patronus elé. Mondjuk el neki, hogy megőrizte bennünk a legszentebbet: az emberek jóságában való hitet; hogy szárnyat adott az ifjú lelkeknek, fölemelte a csüggedőket, megfogta kezét a szegény diáknak, s bevezette őt a tudomány csarnokába, honnan eddig a nyomor száraz kezével elűzte. Száz meg száz ifjú elmének kis, pisladozó szikráját lobogásra serkentette. És áldott lesz a neve mi közöttünk. Hadrontó őseinek szelleme nem nézhet reá alá másképen, mint büszkeséggel; az unoka megértette a kor szellemét, oda borult szent áhitattal a haza oltárára, s áldozatának égbe felszálló lángja világot vetett az egész hazára, a hazának egész ifjúságára.

Te pedig, magyar ifjúság, megizmosodott hitel, szent lelkesedéssel törj előre a tudás és munka útján. A csüggedőt mi gyávanak nevezük, a bátor nem riad meg az akadálytól... Előre a munka szent nevében a nemzeti művelődésnek mezején!

G. M.

NÉVTELEN HŐS.

Ti kemény harcokon győzelmes daliák,
Kikre bámulattal néz az egész világ,
S fényes neveteket szájról-szájra adja:
Hős dolgaitokkal ne legyetek nagyra!

Az én édes anyám nem harcokra termett,
Gyöngébb, törékenyebb, mint akár egy gyermek,
Életének késő délutánját éli,
Napja már az alkony határait éri.

S én ez öreg asszonyt láttam nagyobb hősnek,
Mint a kit valaha koszorúzott hős tett!
Pedig ő jutalmúl nem álmodott azért:
Sem gazdag érdemjelt, sem hivalgó babért.

Ott feküdt a fia, szíve egyik fele,
Sok boldog reményünk ott vonaglott vele;
Ki vala már mondván az ítélet róla:
Készült a szomszédban már a koporsója.

Ő meg oda ült a haldoklóval szembe:
Látta, hogy az élet mint apad el rendre,
Látta, hogy gyermeke mily esdően néz rája,
Édes anyai kéz segedelmét várva.

De mert úgy hívé, hogy szegény fia hátha
Kínosabban hal meg, ha őt sírni látja:
Bármint ölte a bú, mit szívébe rejtett,
Mégis egy áruló könyvet ki nem ejtett!

Jakab Ödön.

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 4

— Igaz-e, hogy azok csoda-finomak, — kérde tele szájjal Lepidus, mi alatt övén egyet eresztett, hogy még több férjen beléje.

— Nem hinném, — felelé Glaukus, — de hát Rómában felkapták s azóta nagy a divatja. A brundusiumi osztriga zamatosabb.

— Szegény brittek! — sóhajtott fel Sallustius — nekik is van tehát valami élvezhető dolguk, — ők szállítják nekünk az osztrigát.

— Inkább gladiátort szállítanának — vágott közbe Pansa az aedil, a ki még az előbbi hivatalos gondon évődött.

— Istenem! — kiáltott fel Glaukus, — én szeretem, ha a vadállat vadállattal viaskodik, de elfog az irtózat és részvét, ha látom, hogy magunk formájú embert hajtának ki az arenába, s a bestia összetépi a védtelent, izról-izre összetépi ott a szemünk láttára... elfog a szédülés, ha a vergődő ember jaj-kiáltását halom, s mindig unszol valami, hogy vessem át magam a korlátot, siessek segítségére a szerencsétlen áldozatnak. Ha a nép tombol és őrzöng a vad élvezetben, undor száll meg engem, mintha az Orestest üldöző furiák üvöltését hallanám. Örvendek, hogy nem kaptok áldozatot a várva-várt állat-viadalra.

Pansa, az aedil vonogatta a vállát, a többi vendégek udvariasságból nem szólottak semmit. Ámde mindnyájuknak az arca elárulta, hogy nem gondolkoznak úgy, mint Glaukus.

— Ti rómaiak, — folytató Glaukus — hozzá szoktatok az efféle izgató, véres látványosságokhoz, nekünk, görögöknek idegen az, mi szelidebb anyagból vagyunk gyurva! Ó, Pindaros szelleme!... Minő egészen más látvány az, ha férfiú férfiúval küzd, ha erő, ügyesség vetélkedése az!... De mit vesztegetem a szót, ti úgy sem értetek engem...

— A bárányczomb isteni! — jegyzé meg Sallustius.

A rabszolga, a ki a húst felszeletelte, valóságos mester volt a szakmájában. A zene hangjaira, mintegy ritmikusan végezte tisztét s az úri vendégek gyönyörködve nézték.

Dicsérték a szakácsot, a gazdát, szóba került Horatius, a költő, a ki már nem igen tetszett az úri gavalléroknak, s istenítettek helyette egy divatos fűzfapoétát, Cajus Mutiust, a ki állítólag egy esztendő alatt három hőskölteményt faragott. A régi poéták unalmasak, vér és szenvedély nélkül

valók, — mondák — bezzeg az ifjabbak csupa ideg, vér, hevület, tűz!

Aztán szóba került Pompéji legnépszerűbb isten-kultusza, az Isis-é, a kinek Pansa szerint csodálatos jóslásai vannak.

— Én nem vagyok babonás, — mondá Pansa — de azt készséggel elismerem, hogy Isis papjai gyakran segítettek ki jósló igéikkel — államügyekben. Derék papok is azok, mezitláb járnak, alázatosak, hűseledeleltől tartózkodnak s egész éjjelajátatos imádságba merülnek.

— Beszélnek, hogy Arbaces, az egyiptomi, egynemely szertartással gazdagította az Isis-kultuszt — jegyzé meg Sallustius.

— Ez az Arbaces állítólag Ramses családjából származott s azzal dicsekszik, hogy családja hagyományos titkok birtokában van, még pedig az ősrégi időkből.

— Annyi bizonyos, hogy gonosz szemei vannak, — mondá Klodius — s hogy éktelenül gazdag.

— Hiszen csak az ne volna, megmutatnám, hogy az aedil kérdőre vonhatja a csillagjósokat és bübajosokat — fontoskodék Pansa. — De hát az aedilnek kötelessége, hogy a gazdagoknak pártját fogja.

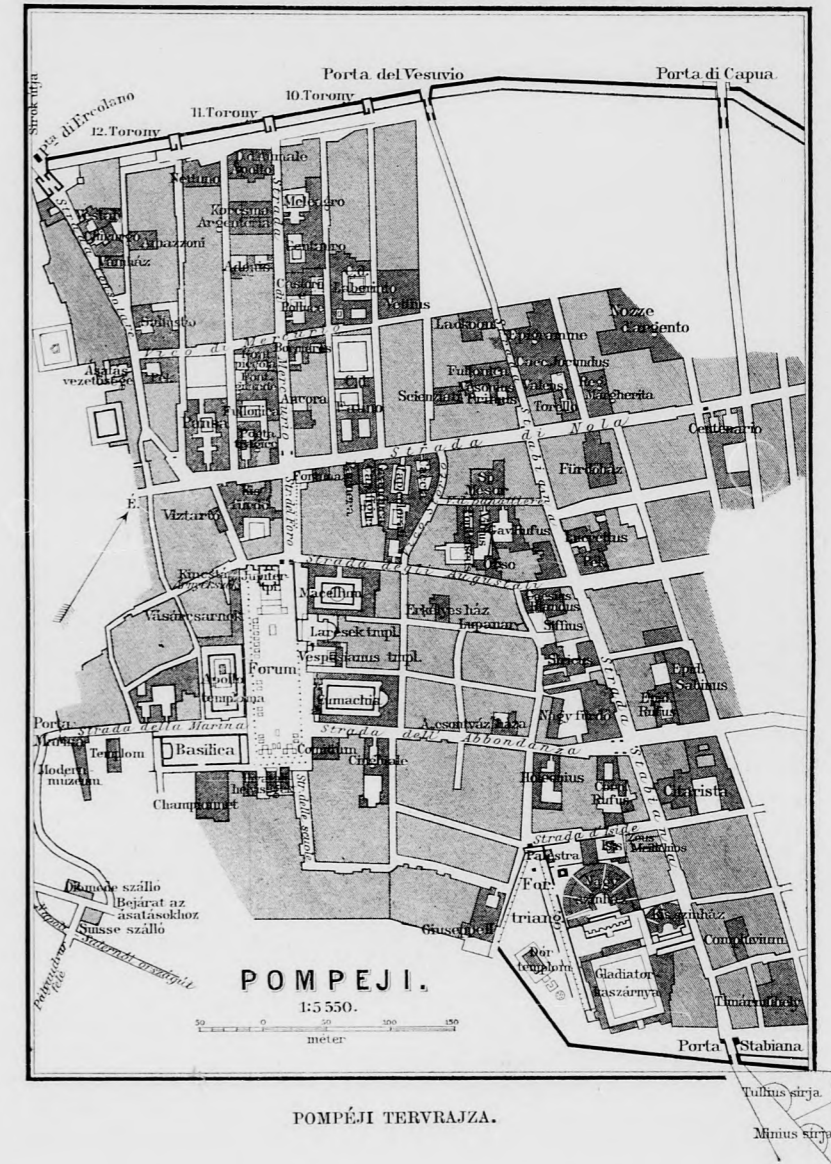
— Hát annak a zsidó istennek a követőiről hallottatok-e már? Mondják, hogy Pompéjiban is akadnak titkos hívei. Ha jól emlékszem... Krisztusnak vagy kinek hívják?

— Együgyű rajongók azok, — mondá Klodius — egy úri ember sincs közöttük, tudatlan, földhöz ragadt szegény emberek mind.

— Mind megérdemelnék, hogy kereszte feszítsék azokat az istentagadókat! — kiáltott fel haragosan Pansa. Juppiter és Venus nekik nem

istenek. A nazarénusok mind istentagadók. Csak kerüljön egy a kezem közé!...

A vendégek jól laktak. Ott heverték a puha pamlagokon, ejtöztek s egy ideig csend volt az ebédlőteremben.

POMPEJI TERVRAJZA.

Klodius telt poharát fölemelve, reá köszöntötte a házigazdára s nyomban megszólalt:

— Ne folytassuk a tegnapi játékot, Glaukus? — Ha úgy tetszik, nem bánom.

— Micsoda, az aedil szemelattára, augusztusban koczkát emlegetni? — méltatlankodik hivatalos fontoskodással Pansa, — törvénybe ütköző cselekmény.

— Nem éppen, érdemes Pansa, — viszonzá Klodius, — te itt lehetsz, de a szemed ne lássa, fordulj egy kissé arra.

— Még ne, — vágott közbe Glaukus, — előbb fogyaszszuk el a vacsora könnyebb felét is, a gyümölcsöt, süteményt.

Klodius unatkozva ásitott, szeretett volna már pénzt látni, pénzt nyerni.

A rabszolgák üvegedényben bort hoztak az asztalra, csemegéket, gyümölcsöket tálaltak fel. Klodius a kristály kancsót dicsérte, melynek a füle drágakövekkel volt kirakva, s a bőkezű Glaukus nyomban neki ajándékozta.

És a pompéji urak most kezdték igazán mulatni. Egyik amphora a másik után ürült ki; megszólalt a zene, a fuvola édes hangja, s a házigazda intett, hogy azt a görög dalt, a «Hórák esti dalá»-t játszodják, melyet ő szerzett. Üde leányhangok esendültek meg, s a jóllakott úri vendégek nem győzték Glaukust, a költőt magasztalni. A vendéglátó házigazdák költeményeinek rendszeren ez a sorsuk.

Klodius lelkesedve kiáltott fel:

— Ennél szebb dalt még a csodaszép Jone sem tud énekelni! Éljen Jone!

— Jone? . . . — tünődött Glaukus, ez a név úgy hangzik, mintha görög volna — édes örömet iszom a Jone egészségére . . . De ki az a Jone?

— Te nem ismered Jonét? — mondá Lepidus — igaz, . . . igaz, hiszen csak a napokban érkezettél vissza Pompéjibe . . . Jone Pompéji legünnepeltebb szépsége —

— Csalogány az istenek berkében — lelkesedék Pansa, a méltósággal teljes adil.

Klodius okvetetlenkedett, hogy ő fogja elmondani, ki Jone.

— Tudd meg Glaukus, hogy Jone új lakos Pompéjiben. Úgy énekel, mint Sappho, a ti híres nőköltőtök; finom ujjai a legesodálatosabb melódiákat csalják ki a czitera, a lira húrjaiból, dalait is ő maga szerzi. Vakítóan szép leány, háza tele van műkincsekkel, izlése páratlan, ékszerei ritkaságszámba mennek, bőkezű és tiszteletreméltó.

— Szeretném Jonét megismerni — kiáltott fel az ifjú görög.

— Bemutatlak neki, ha úgy tetszik még ma.

— Köszönöm.

— De előbb talán megforgatnók egyszer-kétszer a kockát, éhezem már a kockaszemekre —

— Vagy inkább a pénzre! — veté közbe Salustius.

— Elő tehát a kockával! — parancsolá Glaukus a rabszolgának, s Pansának sem volt hivatalból semmi ellenvetése e tiltott játék ellen.

És a kocka perdült. Klodius folyton nyert, Glaukus pedig veszített; az amphorák üresen vándoroltak ki az ebédlőből s megtöltve kerültek újra vissza.

A csodaszép Jone egészségére ittak újra, s nem győzték magasztalni, miglen Lepidus felkiáltott:

— Jerünk hozzá, hadd lássa Glaukus, hogy gyarló minden szó, a mely Jonét dicséri.

Klodius szeretett volna még többet nyerni, de Glaukus beleunt a játékba, eddig is udvariasságból játszott.

A társaság eloszlott, Pansa haza ment, a többiek Klodius vezette. Az égen millió meg millió csillag ragyogott, a tenger felől hűs, balszamos levegő áradt, a hold nyájasan sütött le a nyüzsgő, élénk városra.

Az ékszer-boltok kirakatai csillogtak-villogtak a rávetődő lámpások fényében.

Így érkeztek Jone házához.

Az előcsarnok fényárban úszott, a tabliniumban bibor szőnyegek borultak a falra, a mozaikpadló csillogott, mintha drágakövekkel lett volna kirakva. És a viridarium közepén állott a csodaszép Jone vendégeinek seregében.

— Te azt mondtad, hogy atheni? — kérde Glaukus suttogva Klodiustól, a mint a peristilbe léptek.

— Nem, Jone nápolyi — viszonzá Klodius.

— Nápolyi? . . . — ismétlé Glaukus, s ebben a pillanatban tűnt szemébe Jone, a ki nem volt más, mint az a görög leány, kit Minerva templomában látott, s kit azóta nem tudott elfelejteni . . .

III.

Isis templomában. — Isis papjai. — Arbaces szándéka.

Arbacest, az egyiptomit, a tenger partján hagytuk el. Nagy ridegen folytatta útját, s midőn arra a helyre ért, hol már élénkebb volt a sürgés-forgás, megállott, s keresztbe font karokkal nézte a nyüzsgő tömeget.

— Ti balgák, ti futó bolondok — tünődék magában — akár kalmárok, akár papok vagytok, a zabolátlan szenvedély rabságában sinylódtok mindnyájan. Nincs erőtlök arra, hogy uralkodjatok magatokon. Mennyire megvetnélek titeket, ha olyan emésztő gyűlölet nem töltené el a keblemet . . . Akár görög, akár római, mindegy az

nékem, gyűlölöm mindakettőt. Tőlünk, egyiptomiaktól loptátok azt az isteni szikrát, mely életet lehel a földi dolgokba, mi voltunk a ti mestereitek a tudományban, költészetben, elloptátok tőlünk, a mint ellopja az éhes rabszolga urának asztaláról a hulladékot . . . És ime, ti majmok majmolói, . . . ti római és görög rablók, uralkodtok felettünk. A piramisok nem néznek többé Ramses utódaira alá, a római sas karmai között vonaglik Nilus kígyója . . . Egyiptomnak urai vagytok, de nekem nem. Megvetlek titeket, az ész

gés, a pompéjibeliek azonban hamarosan újat építettek, s mert újdonság volt az Egyiptomból behozott Isten kultusza, buzgón látogatták. Valóságos divattá vált Pompéjiben ennek a templomnak a látogatása. A jóslatok, melyeket az ügyesbajos pompéjiek itt kaptak, igen sokszor bevált, s az Isis-jóslatok híresekké váltak.

Arbaces a templom hajójában egész rakás embert talált. Voltak köztük szegény napszámosok, gazdag kereskedők, főleg ez utóbbiak voltak számosan. A titkos ezellába, hol Isis papjai tar-

ISIS SZOBRÁNAK KÖRÜLHORDOZÁSA.

hatalma az enyém, s a míg *ravaszág* van a világon: úr leszek én . . . Ti csak törjétek magatokat hívságos élvezetekért, kapkodjátok el egymás elől a hivatalokat, járjátok a farsangi bohócok tánczatát csörgő sipkáitokkal, Arbaces megy a maga titkos útján előre. Csak fél arcát mutatja nektek, az igazit nem. A kerek világon mindenütt lesz neki alattvalója . . .

Így elmélkedve ért a városba, keresztül ment a forumon, a hol tarka tömegben gomolygott a nép. Magas alakja kivált a tömegeből, s útját Isis kised temploma felé irányította.

Ez a templom egészen új volt. A régi templomot ezelőtt tizenhat évvel döntötte le a földren-

tózkodtak, pároszi márványból készült lépcsők vezettek fel, apró fülkében Isisnek gránitalmát tartó márványszobrai voltak felállítva. A templom belsejében Isisnek és hű kíséretjének, a titokzatos, hallgatag Orosnak márványtalapzatra állított nagy szobra volt látható. Ezeken kívül görög, római és egyiptomi istenek és istennők szobrai is ott valának, így például Venusé, Anubisé, az Ápis bikáé.

Isis templomában római és görög papok végeztek a szolgálatot, s az eredeti egyiptomi vallásos szertartásokat sok görög és római szertartással keverték össze.

(Folytatása következik.)

A ROZSSZEM.

Irta Tolstói Leó.

Háromnegyed négy volt. Tanítónk már elmagyarázta a holnapra való leczkénket és hogy a hátralévő időt el ne fecséreljük, egy érdekes elbeszélést mondott el a rozsszemről.

*

A gyermekek, a mint a mezőn játszadoztak, egyszer csak egy galambtojás nagyságú magfélre bukkantak. A közepén be volt hasítva és színe sárgásbarnának látszott. Egy földműves, ki ép arra tartott, 5 kopekért megvette a gyermekektől a fura leletet, bevitte a városba és eladta azt a csárnak.

A csár összehívta bölcseit és megparancsolta nekik, hogy derítsék ki, vajjon tojás-e ez a lelet, vagy valami növényi mag. A bölcsek kutattak, de nem tudtak a hatalmas uralkodónak feleletet adni.

A kérdéses tárgy az ablak deszkáján hevert és a midőn senki sem őrizte, egy tyúk megcsipkedte úgyannyira, hogy majdnem negyed része letörött a féltett kincsnek. A bölcsek látták, hogy növényi maggal, jobban mondva rozsszemmel van dolguk.

A csár nagyon csodálkozott ezen és megparancsolta bölcseinek, hogy tudakozódjanak a felől, hogy hol terem ilyen mag. A bölcsek kutattak és keresgéltek a nagy könyvekben, de hiába. A csárhoz mentek és így szóltak:

— Kérdésre nem tudunk válaszolni. Könyveinkben nincs erről szó; a parasztokat kellene megkérdezni, hát ha valamelyikök tudja.

A csár parancsára elhívtak egy öreg, fogatlan embert, ki fáradtan típegett be két mankójára támaszkodva.

Az uralkodó megmutatta neki a rozsszemet.

— Atyus, nem tudnál engem felvilágosítani a felől, vajjon hol terem ilyen rozs? — kérde a csár.

Az öreg süket volt és csak nagy nehezen ért meg az uralkodó szavait, melyekre így felelt:

— Nem ismerem — felelé az agg. — Kérdezzék meg atyámtól, ő talán tud valamit az ilyenféle magról.

A csár megparancsolta, hogy vezessék elő az öregnek az atyját.

Megtalálták az atyát és a csárhoz vitték. Nagy ember czammogott be egy mankón. A csár megmutatta neki a rozsszemet. Az öreg szeme még épségben van, egész jól lát. A csár kérdést intéz hozzá:

— Öregem, nem tudnál engem felvilágosítani a felől, vajjon hol terem ilyen rozs? Vagy talán te is műveltél szántóföldeden ily gabonát? Vagy vetettél valaha ily nagy szemeket?

Ez az öreg is kissé süket volt, de még sem annyira, mint a fia.

— Nem — mondá. Birtokomon soha sem vetettem el ilyen szemet; vásárolni meg annál kevésbbé

vásároltam, mivel az én időmben még pénz sem volt forgalomban. Mindenki saját kenyeréből táplálkozott, sőt szükség esetén meg is osztottuk ezt egymással. Hogy ez a rozs hol teremhetett, azt nem tudom. A mi rozsunk a mostaninál jóval nagyobb volt, de ilyen nagyot most látok először életemben. Atyámtól hallottam, hogy az ő férfikorában jobb volt a termés, mint bármikor. Kérdezzék meg tőle, talán tud valami felvilágosítást adni.

A csár az öreg atyjáért szintén elküldötte embereit.

Megtalálták a nagyapót és a csár elé vezették. Frissen, mankó nélkül lépett be a szép, ősz ember. Szeme ép, beszéde érthető, értelmes. A csár megmutatja a rozsszemet a nagyapónak; ez jól megnézi azt minden oldalról.

— Hosszú ideje már annak — mondá — hogy ilyen szép gabonaszemet láttam.

Leharapott belőle egy pirinkót és megízlelvén azt így szólt:

— Ugyanaz! Épen az, mint a minő a régi rozsszem volt.

— Mondsza csak nagyapó, mikor és hol termett ilyen nagy rozs? Talán magad is műveltél szántóföldeden ily gabonát, vagy vetettél el ily nagy szemeket?

— Fiatalkoromban mindenütt ilyen gabonát vetettünk el és csak ilyennel táplálkoztunk.

— Tehát nem pénzen vették azt?

Az öreg mosolygott.

— Férfikoromig — mondá — senki sem ismerte azt a bűnt, hogy a kenyeret eladja vagy vegye és különben is pénznek még akkor híre sem volt. Bőviben volt a kenyér mindenütt.

— Hol volt a te szántófölded?

— Birtokom a jó Isten földje volt. A hol szántottam, az az enyém volt. Mert még akkor szabadon gazdálkodhatott mindenki. Nem ismerték a tulajdon földet még abban az időben.

— Még két kérdésemre felelj — mondá a csár. — Először hogyan lehetséges az, hogy manapság nem terem meg olyan rozs, mint akkoriban? Másodszor mikép történt meg az a különös eset, hogy unokád és fiad mankón jár, te pedig könnyedén és rugalmas léptekkel járultál színen elé? Szemed ép, fogaid is majdnem mind megvannak és beszéded is tiszta, érthető. Mi ennek az oka, nagyapókám?

— Semmi egyéb, csak az, hogy az emberek már nem saját munkájuk után élnek és hogy irigykednek egymásra. Más volt azelőtt az élet. Istenfélők voltak az emberek és békés természetűek. Mindenki megelégedett sajátjával és nem kívánt idegen jószágot. Ez az oka mindkét hanyatlásnak.

*

Tanítónk ép esengetéskor fejezte be elbeszélését. Mi nyugodtan felöltöttük télbundánkat és haza siettünk a térdig érő hóban.

Fordította
Vértes József.

ERKEL SÁNDOR. †

1846—1900.

A magyar zenevilágnak egyik legkiválóbb tagja, *Erkel Sándor* meghalt. A nagynevű *Erkel Ferencz*nek a fia volt, 1846 január 2-ikán született Budapesten. Korán nyilatkozó rendkívüli zenei tehetségét apja a leg gondosabban igyekezett fejleszteni és kiművelni.

ERKEL SÁNDOR.

Midőn a zongorajátékban bámulatos haladást tett ifjú *Mosonyi Mihály*nak a vezetése alá került, a zeneszerzésben is kellő ügyességre tett szert.

A szép reményekre jogosító tizenhét éves ifjút apja a Nemzeti színház zenekarába vette fel, s ott eleinte a nagydobot verte. Magánszorgalomból kiképezte magát a többi hangszerek kezelésében is, úgy hogy tizennégy év múlva már apja helyét foglalta el a karmesteri székben. Nem sokkal utóbb pedig az Opera igazgatójává lett.

Számos zeneszerzeménye nyert pályadíjat, s valahányszor a karmesteri pálcát ő vette a kezébe, valóságos ünnepnap volt az.

Halálával nagy veszteség sújtotta a magyar zenevilágot, mert sok szép dolgot vártunk tőle, főleg mióta a hivatalos gondoktól menten egészen a maga kedvelt hivatásának szentelhette volna idejét.

Nagy ünnepélyességgel, közköltésen temették el és sirja nem fog bizonyára jeltelen maradni.

—s.

AZ ÚJ HAZÁBAN.

Irta: Verne Gyula. Fordította: Zigány Árpád.

IV.

Tíz esztendő története. — A Zermatt-család megtelepedése a szigeten. — Zermatt úr naplója. — A tizedik év vége.

Az 1803-dik év október hó 7-dikén, a *Landlord* háromárbozos hajó nyolcz napig tartó szörnyű vihar után, egy ismeretlen sziget partjain hajótörést szenvedett az Indiai-Óceánban. A hajó legénysége, mikor a *Landlord* a szirteken megfeneklett, eszeveszetten sietett az egyik csónakba, a mely azonban, mivel túl volt terhelve, nem messze a hajótól elmerült és egyetlen egy matróz sem menekült meg.

A megfeneklett hajón csak a svájci eredetű Zermatt-család maradt: az apa és anya, meg négy gyermekük, kik közül a legnagyobb, Fritz, tizenötéves, a legkisebb, Feri, még csaknem csecsemő volt. Velük nem törődtek az önző, menekülő matrózok és ez volt a szerencsájük.

Zermatt úr hamarosan tutajt kötözött össze deszkákból, gerendákból és átvitte rá egész családját. Ezen virrasztottak reggelig, a mikorra a vihar lecsendesült, s a tengerdagály lassan egy kis patak-torkolat felé hajtotta a tutajt.

Itt partra szálltak, s hálát adtak Istennek, csodás megmenekülésükért. Aztán Zermatt úr, fiai segítségével, visszaezett a hajóra és minden használható tárgyat lassankint a szigetre hordott. Több napig tartott ez az ide s tova utazás, melynek végeztével a megmenekült családnak mindene meg volt ahhoz, hogy új életet kezdessen és boldogulhasson. Volt két kutyájuk, hat birkájuk, két kecskéjük, egy szamaruk meg egy tehenük, számos szárnyas állatjuk: tyúk, kakas, lúd, kacsza, galamb, melyek hamarosan megszoktak az új hazában. Bútorokban, ruházatban, szerszámokban szintén nem volt hiány; sőt elhozták a hajó két ágyúját is, meg egy szétzedett, de összerakható nagy sajkát, melyet Zermattné tiszteletére «Elisabeth»-nek kereszteltek.

A család egyelőre sátrakban lakott s a kis patak torkolatánál ütött tanyát; a patakot, mivel sok sakál járt oda inni, elnevezték Sakál-pataknak. De itt, a sziklás völgyben nagy volt a forróság és Zermatt úr egyik kirándulása alkalmával óriási magnolia-fára bukkant, melynek ágai mintegy hatvan lábnyi magasságban ágaztak szét a törzsből. Itt az elágazás helyén deszkákból kis házikót ácsolt össze fiaival, s elnevezte «Falkenhorst»-nak — sólyomtanyának. Mivel a magnolia-fa belseje egészen elkorhadt, belül kanyargós csigalépcsőt építettek, s azon jártak föl a szellős villába.

Ez jó volt nyaralásnak; de ideje volt téli szállásról is gondoskodni, mert a viharos, esős évszak már közeledett. A szerencse ebben is kedvezett a hajótörteknek. Nem messze a Sakál-pataktól volt egy tömör sziklatömeg, a melyben

Jack játék közben egy kis nyilást födözött föl. Kitágítván e nyilást, gyönyörű szép csepegőkő-barlangba jutottak. Ennél szebb, védettebb, kényelmesebb lakást keresve sem találhattak volna; legott el is foglalták téli szállásnak, ablakokat vágtak a falában, belsejét deszkákkal szobákra osztották, s az egészet elnevezték «Felsenheim»-nek, szikla-otthonnak. Most már tehát volt lakásuk télen is, nyáron is, s attól sem kellett aggódniok, hogy éhen halnak.

Mert a sziget hemzsegett mindenféle jóhúsú állattól és madártól, a folyócskákban pedig alig fértek meg a rákok és a halak. Volt azonkívül a szigeten sok füge, kókuszdió, szágó-pálma, kenyérfa, kakao-babeserje és még sok más finom gyümölcs meg hasznos növény.

A sziget állatvilága szintén gazdag volt; a fenevadak közt előfordult az oroszlán, a tapir, a medve, a tigris, a sakál, a krokodil, az elefánt, a párducz, — meg a majmok nagy serege, a mely roppant pusztításokat vitt végbe. A szelidíthető állatok közül említésre érdemes az onagra meg a bivaly, melyek nagy csoportokban kószáltak a szigeten.

Egy napon aztán, április 9-dikén, mikor Zermatt úr kora reggel fölkelt, hiába kereste legidősebb fiát: Fritz már nem volt otthon. Fritznek szokása volt, hogy magányosan el-elkóborolt a szigeten. De midőn eljött az est és Fritz még mindig oda volt, aggódni kezdtek; mivel a kaiak, a kis csónak nem volt a helyén, gondolták, hogy Fritz a tengeren jár, de hogy merre, azt nem tudták. A nyugtalanul eltöltött éjszaka után Zermatt úr két fiával, Ernővel és Jackkal kora hajnalban a nagy sajkához sietett és épen tengerre akart szállni, hogy fiát fölkutassa, mikor a keleti szirtek mögül előbukkant a kaiak.

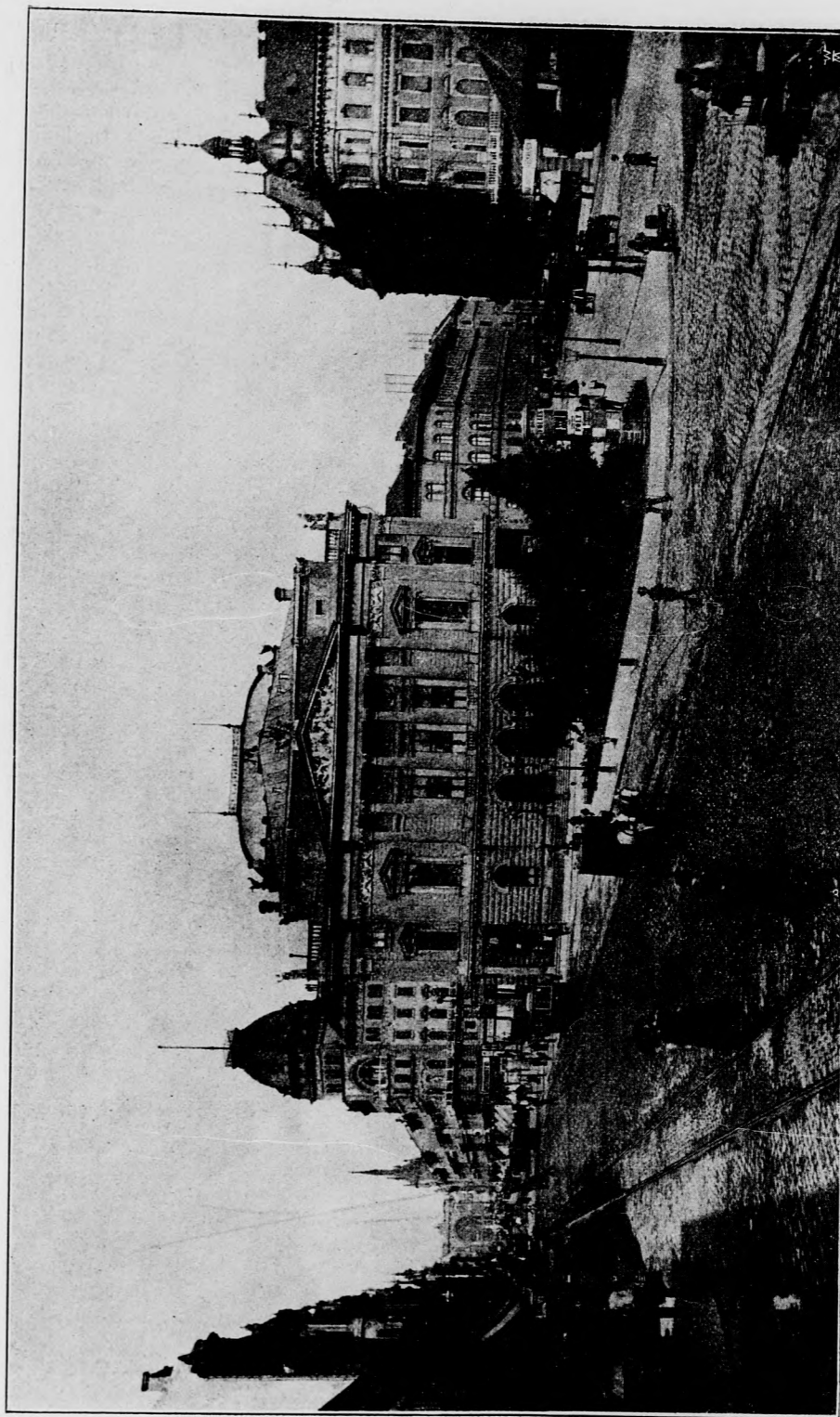
Fritz ült benne és hazafelé igyekezett. Mihelyt partra szállt, rögtön kíváncsi kérdésekkel ostromolták, hogy hol járt. Fritz röviden elmondta, hogy átrándult a Czäpa-szigetre és át akarta kutatni; de nem jutott tovább, mint az első kiugró szirtfokig keleten, mert e mögött gyönyörű kis öblöt talált, a mely tele volt gyöngy-kagylókkal. Hozott is haza egy párt mutatóba, s valamennyien megesodáltak a tiszta fényű igazgyöngyöket.

Ennyit mondott el Fritz az utazásáról; de midőn egyedül volt apjával, még valamit elmondott, a mit a többiek előtt eltitkolt.

Midőn a Gyöngyház-öbölben partra szállt, a felröppenő sok madár közül szigonyával leütött egy nagy albatroszt. A mint lehajolt a madárért, észrevette, hogy egyik lábán fehér vászondarab van; hamar leoldotta onnan, s látta, hogy angol ez van ráírva:

«Akárki vagy, a kihez Isten eljuttatja ezt az izenetet, kutasd föl azt a szigetet, melynek egyik vulkánjából tüzes füstoszlop száll az ég felé, s ments meg engemet, szerencsétlent, a ki ott szenvedek a Füstölgő-Sziklán».

Tehát Új-Svájcz szomszédságában talán már

A NÉPSZINHÁZ. — ERDÉLYI FÉNYKÉPE UTÁN.

évek óta szenved valami szerencsétlen egy elhagyott vulkánikus szigeten!

— S te mit cselekedtél? — kérdezte Zermatt úr.

— Fölélesztettem az albatroszt, a mely csak elkábult az ütéstől, letéptem egy darabot a zseb-kendőmről, vérral ráirtam ennyit: — «Bizzék Istenben... a segítség talán már közel van!» — s ezzel útnak eresztettem a madarat. Abban reménykedtem, hogy egyenesen visszaröpül a Füstölő-Sziklára, s akkor megtudom, hogy hol van... de a madár mihelyt szárnyra kelt, oly gyorsan elrepült, hogy nemsokára végképp elvesztettem szemeim elől...

Zermatt urat nagyon fölizgatta ez a hír. Ki az a szerencsétlen, s vajjon él-e még?... mert a különös levél nem volt kelet, s meglehet, hogy a ki írta, már régen meg is halt. S ha él, hol lehet a Füstölő-Szikla?... Az albatrosz nagy madár, mely néha két-háromszáz mérföldnyire is el szokott kalandozni a lakóhelyétől.

Egyelőre elhatározta, hogy ő is megnézi a Gyöngyház-öblöt. Fölszerelték hát a sajkát, s április 11-dikén Zermatt úr, Fritz, Jack és Ernő elindultak a fölfedező útra; otthon nem maradt más, mint Zermattné és Feri.

Fritz a sajka előtt ment kajakjában. Csakhamar megkerülték a Csalódás-fokot, s ott nyugatnak fordulva, besiklottak a parti szirtek közé, melyeken töméntelen sokaságban nyüzögtek a fókák, rozmárok és tengeri kutyák. Másfél mérföldnyire onnan két, a tengerbe nyúló lapos földnyelv közt volt a gyönyörű Gyöngyház-öböl, melynek átmérője hét-nyolcz tengeri mérföld lehetett.

Itt partra szálltak; s mivel már esteledett, tüzet raktak, jó vacsorát főztek szalanga-fecske-

fészekből, mit az úton szedtek, meg pemmikánból és néhány tojásból. Aztán visszamentek aludni a sajkába.

A három következő napon, április 12-dikétől 15-dikéig gyöngykagylót halásztak és nagyon bő zsákmányuk volt. Esténként Fritz és Jack vadászni mentek, de nagyon óvatosak voltak, mert láttak néhány vadkant is arra kóborolni, sőt 14-dikén egy him- és egy nőoroszlánnal is találkoztak. A két vérengző fenevad dühösen találva

esapkodta bordáit a farkával; de miután Fritz a himoroszlánt egyetlen lövéssel leterítette, a nőstény megfutott, magával vivén Jack golyóját, mely csak megsebezte, de meg nem ölte.

Április 16-dikán reggel aztán Zermatt úr haza felé indult fiaival.

Fritz ismét előment a kajakban; de midőn megkerülték a Csalódás-fokot, egy levelet adott át apjának, s aztán nyugat felé eltávozott. Azt adta tudtára Zermatt úrnak, hogy a Füstölő-Szikla fölkeresésére indul.

V.

Hazatérés Felsenheimba. — Az «Elisabeth» a Gyöngyház-öbölbe megy. — A vadember. — Jenny Montrose. — Két év a Füstölő-Sziklán. — Fritz elbeszélése.

Hazaérve Zermatt úr még mindig nem szólt semmit Fritz utazásának czéljáról, mivel nem akarta idő előtt és ok nélkül fölizgatni fiait és feleségét. Ő maga azonban nagyon nyugtalan volt, s midőn Fritz harmadnapra sem jött haza, elhatározta, hogy keresésére indul a nagy sajkával.

Április 20-dikán hajnalban az «Elisabeth» útra készen, fölvont vitorlával himbálódzott a Sakál-patak torkolatában. Most az egész Zermatt-család rajta volt, s ennek megfelelően elegendő mennyiségű élelmiszert is vittek magukkal.

A gyönyörű időben kellemes volt a kirándulás.

SZIGONYÁVAL LEÜTÖTT EGY NAGY ALBATROSZT.

Valamivel déli tizenkét óra után a esónak megkerülte a Csalódás-fokot, s nem sokkal aztán épen horgonyt készült vetni a Gyöngyház-öbölben, mikor Ernő hirtelen fölkiáltott:

— Egy vadember!

Mindnyájan arra néztek, s valóban, az öböl nyugati felében egy kajak bujkált a part mentén.

Soha, egész a mai napig, senki sem gyanította, hogy a szigeten vadak is laknak; de most, mivel félhettek a támadástól, hamarosan megtöltötték az «Elisabeth»

ágyúit, s a puskákat is lövésre készen fölhúzták. De a mint a kajak közelebbjött, Jack fölkiáltott:

— Hiszen ez Fritz!...

Csakugyan ő is volt; s mivel távolról nem ismerete meg a sajkát, a melyről különben is azt hitte, hogy otthon van, óvatosságból feketére mázolta az arcát és alakját, hogy malájinak nézzék.

Mihelyt fölért a sajka födelzetére, s megölelte anyját, testvéreit, rögtön félre húzta apját, s azt mondta neki:

— Megtaláltam!...

— Mit?... a Füstölő-Sziklát?...

— Azt... egy kis sziget a Gyöngyház-öbölben... és az angolt is... egyedül van ott...

Zermatt úr egyenesen a kis

sziget felé fordította a sajkát. Mikor közel érték hozzá, a partmenti kis pálmaligetben megpillantottak egy hottentotta módra épült kunyhót. Valamennyien partra szálltak; aztán Fritz elsütötte a pisztolyát, s erre rögtön egy fiatal ember mászott le az egyik fáról.

Mikor egész közel érték hozzá, akkor látták, hogy ez a fiatal ember tulajdonképen leány, — legfeljebb húsz éves és csak férfi ruhába öltözött. Jenny Montrose volt az a szerencsétlen, a kit sorsa a Füstölő-Sziklára vetett.

A Zermatt-család nagy örömmel és szeretettel

fogadta a fiatal leányt. Útközben Jenny elbeszélte történetét. Egyetlen leánya volt William Montrose örnagynak, a ki az indiai hadseregben szolgált. Anyját már hét éves korában elvesztette, s ettől fogva apja nevelte őt, nagy gondnal és szeretettel. Az 1812-dik év derekán Montrose örnagyot ezredessé nevezték ki, azzal a parancssal, hogy vigye vissza Angliába az indiai sereg veteránjait. Mivel Jenny nem utazhatott ezen a csapatszállító hajón, apja megkérte Greenfield urat, a Dorcas

hajó parancsnokát, a ki Londonba indult, hogy vigye magával Jennyt is.

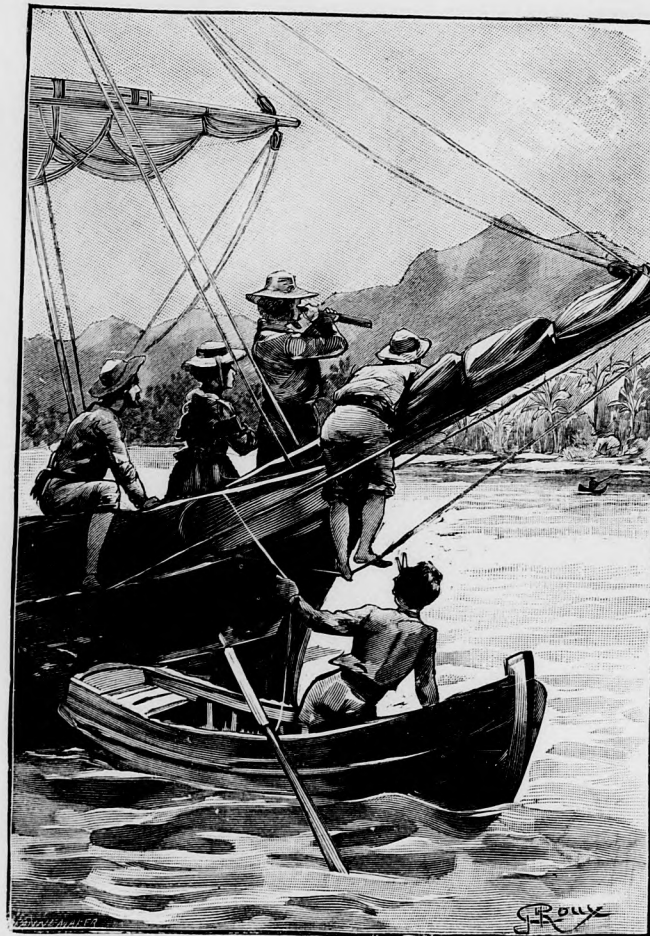
A Dorcas pár nappal előbb indult el, mint Montrose ezredes, de útja nagyon szerencsétlen volt. Egyik vihar a másik után üzte-hajította a tengeren, míg végre egy napon a hajó léket kapott. Nem messze a szemhatáron partot pillantottak meg, s a legénység rögtön esónakokra szállt, hogy a partra evezzen. Jenny Montrose a szobalányával, néhány utassal és Greenfield kapitánynyal a második esónakba szállt, de ez fél óra múlva fölfordult, kevéssel aztán, hogy az első esónakot a sötét éjszakában elvesztette szemelől.

Mikor Jenny eszméletre tért, ott feküdt a par-

ton, a hová a hullámok sodorták; köröskörül sehol egy élő lény: — valószínű, hogy a Dorcas összes legénységéből és utasaiból csak ő maga menekült meg.

A szerencsétlen leány e naptól fogva a szó szoros értelmében a vadak módjára élt. Maga épített magának kunyhót lombos faágakból; madártojással, kókuszdióval, s más e fajta gyümölcsökkel táplálkozott, majd később nyilat csinált, s azzal apróbb madarakat lőtt, a hajóról került szegekből horgokat készített, s horgászott velük, a magával hozott kovával és aczállal pedig tüzet is tudott gyújtani.

(Folyt. köv.)

AZ ÖBÖL NYUGATI FELÉBEN EGY KAJAK BUJKÁLT A PART MENTÉN.

A budapesti Népszínház jubileuma.

Képpel.

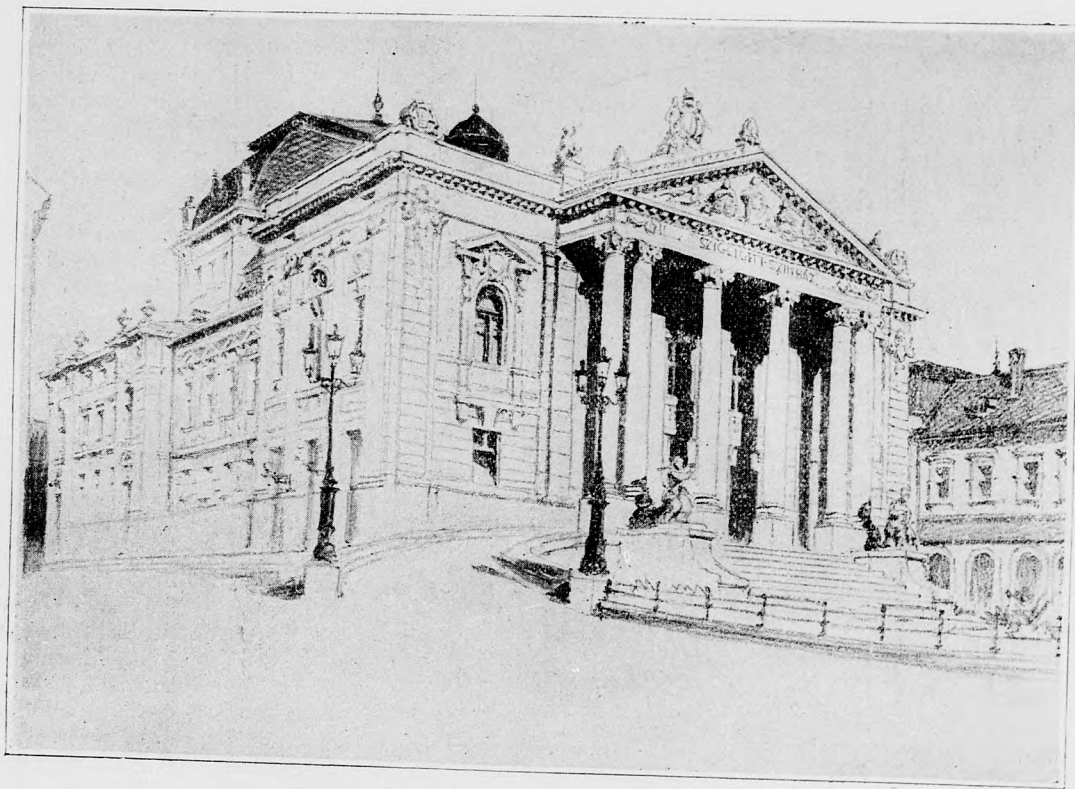
Negyedszázadja, hogy a Népszínház felépült. Ezt az évfordulót ünnepelte meg október 15-én a nevezett színház s vele együtt a székesfőváros közönsége.

Reánk nézve nem az a fontos, hogy minő módon történt ez a megünneplés, hanem fontos az, hogy az ország egyik legszebb múltú intézetének működéséről beszéljünk.

A magyar dráma fejlődésével szorosán össze-

színesen egyik regényében. 1837-ben tehát hosszú vajúdás, vergődés után állott az első színház, hol a magyar színészeknek állandó otthonuk volt. És hogy a második színház fölépülhessen, oda megint csaknem negyven esztendőnek kellett elmúlnia. Ez a második színház, a most jubiláló *Népszínház* volt, melyet 1875 október 15-dikén nyitottak meg.

Mint minden új vállalatnál, úgy ennél is sokféle bizalmatlanság nyilatkozott. Számosan akadtak, a kik nem tartották életrevalónak, kora bukást jósoltak neki. Alig akadt valamirevaló

A NAGYVÁRADI SZIGLIGETI-SZÍNHÁZ.

függ színházaink sorsa is, de egyszersmind a fővárosnak és jelentősebb vidéki városaink megmagyarosodása. Tudjuk, hogy a század első tizedeiben a magyar színészet csak zsellérkedett a német múzsa hajlékában. Pest akkor német volt, s míg a német előadások nagy közönséget vonzottak, a magyart kevés ember hallgatta, s azok is merő hazafias buzgóságból mentek el. Sok és nehéz időnek kellett eltelnie, míg nemzeti közszükséggé vált a magyar színészet. *Vas Gereben* «A nemzet napszámossai» című korrajzában hű képét festi meg annak a nehéz munkának, melyet Földváry Gábornak, Pestmegye akkori lelkes alispánjának ki kellett fejtenie, hogy a *Nemzeti Színház* Pesten felépülhessen. Ennek a megnyitását pedig Jókai csodaszép tolla festette meg

színész, a ki elszerződött az új színházhoz. Akkor a kerepesi-útnak az a része nem volt kiépülve, nem is volt egyéb, mint külső telek.

A *Nemzeti Színház* fogta esupán pártját az új testvérintézetnek. Átadta két olyan hatalmas művész-erejét, mint a minő *Blaháné* és *Tamássy* voltak, kikben a népszínmű megtestesült; átengedte a *népszínműveket*, s a *Népszínház* főtörekvése az is volt eleinte, hogy kiváltképen ezt a műfajt művelje.

Akkortájtban a József-város német volt még. Ezt a sok ezer embert a magyar szónak, a magyar dalnak édességével kellett meghódítani. Mert nem karhatalommal terjed a nemzeti nyelv és a nemzeti szellem!

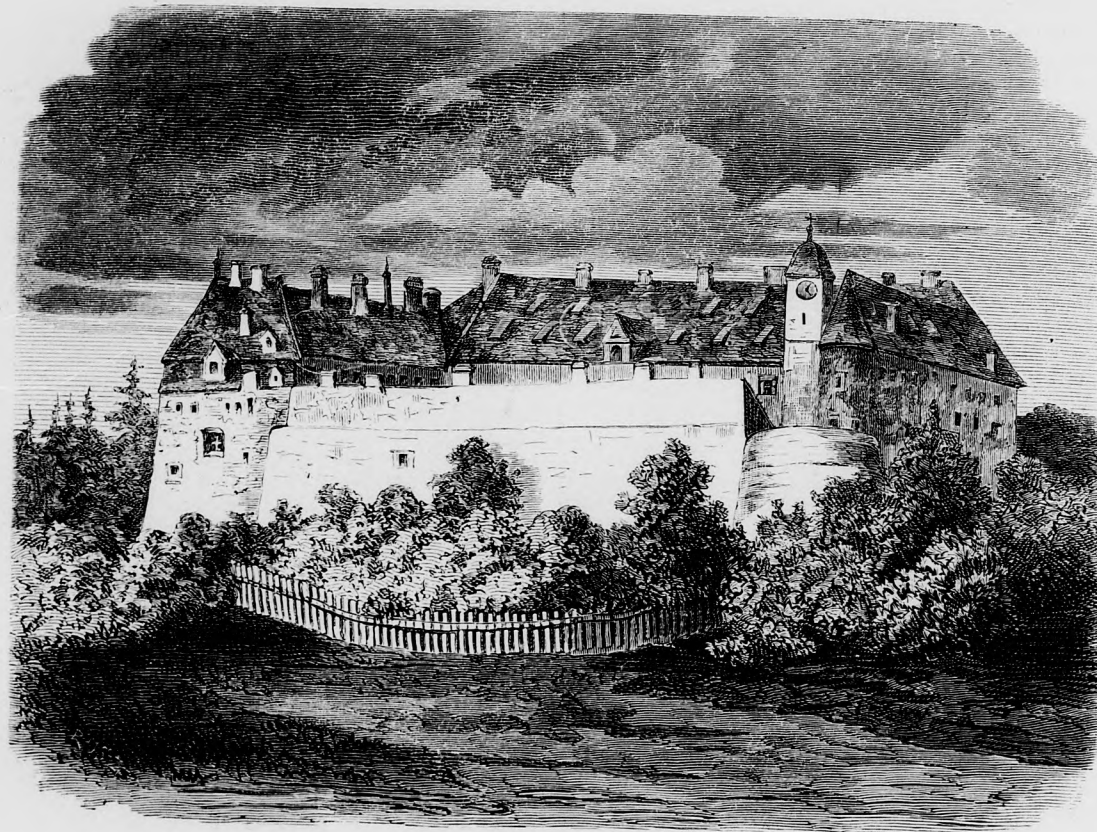
Midőn a német nyelven értő polgár családjá-

val a Népszínházba ment, csak *mulatni* akart. A Blaháné nótája aztán belelopózott a fülébe, a szívébe; a Tamássy játéka megragadta, s így vált kívánatosná neki — vasárnapi lelki táplálékává a Népszínház.

Nos hát ezt az *érdemet* elvitatni a Népszínház-tól nem szabad. Abban az időben valóságos *kultur intézet* volt. A magyar élet jellemző sajátosságai a népszínművekben fejeződtek ki, mert akkor még irtak olyan népszínműveket, a melyek művészi és népiesek voltak. Nem is volt akkor annyi színház Budapesten, mint manapság van; a szín-

a nagyvárad is, mely évtizedeken át vajúdott. Az új színház létesítésének egyik legbuzgóbb munkása *Czyzokay Lajos*, törvényszéki elnök volt. A sors úgy akarta, hogy ez a derék ember ne érje meg legforróbb vágyának teljesedését. Az új, diszes színház ott áll a *Bémer-téren*. Október 15-dikén avatták fel, s adták át rendeltetésének. Nevet is adtak neki, *Szigligeti-ről*, a magyar dráma páratlan szorgalmú munkásáról nevezték el, a ki tudvalevőleg Nagyváradnak volt a szülőtte.

Örvedetes dolog, hogy vidéki városaink lépés-

VÖRÖSKŐ VÁRA.

házba járásnak nemesebb czélja is volt, s a Népszínház festett világa a magyarosodásnak a melegágya volt. Ennek a mostani jubileumnak ez ad igazi jelentőséget. A Népszínház múltja szép és tanulságos, vajha vidéki városaink színházai is rövid idő múlva ilyen múltra, s ilyen áldásos működésre nézhetnének vissza.

ről-lépésre így fejlődnek. A történeti nagy múlttal dicsekvő Nagyvárad ez új kulturális palotája a színházépítésben elsorangú hírnévre jutott *Fellner és Hellmer* czégnak a terve szerint épült.

VÖRÖSKŐ VÁRA.

Képpel.

Bemutatjuk a képét annak a helynek, melyet a nemes gróf nagylelkűsége szegény magyar tanárok és diákok üdülőhelyül ajánlott fel. *Vöröskő vára* Trencsénmegyének egyik legregényesebb táján, fenyvesek között emelkedik. A várat III. Béla leánya, Constantia építette 1230-ban

A «Szigligeti színház» Nagyváradon.

Képünkhez.

A nagyobb vidéki városok mindenikében épült már új színház. Van Pozsonyban, Kassán, Kees-keméten, Aradon, Debreczenben, — s felépült

és Mária királynőnek is kedves tartózkodó helye volt. Azóta sok átalakuláson ment át, birtokosai gyakran változtak, így került a dúsgazdag Fuggerék birtokába, végül pedig a Pálffyok tulajdonába, a kiktől most János gróf kegyessége folytán három nyolezadrészben a nemzetre száll át, hogy áldásos üdülőhelyül szolgáljon.

A vár nagy négyszögletű épület. Képünk a keleti oldalról tünteti föl, nagy kerek tornyával és a bástyájával, melyről elragadó kilátás nyílik a Kis-Kárpátok egyik ágára és a messze távolban kéklő Dunára. Látnivalói közül első helyen áll régi, értékes fegyvertára, régiségára, a mely valóságos kis muzeum, van színháza is, csinos freskókkal és mozaikpallózáttal. Valósággal ritkaság számba megyen a pinczéje, mivel 3—4 emeletre oszlik és harmincezer akó bor fér el benne. E pince egyik szögletében megmérhetetlen mélységű kút tátong.

A vidék bővelkedik természeti szépségekben. Örökzöld fenyvesek, mohos sziklák, kis barlangok közt vezet az út a «Szarvasugrásig», a melység fölött merészen kiszögellő erkélyig. A «Remete-szika» Mária királynő legkedvesebb helye volt. Az erdő sűrűjében elrejtve fekszik egy szép kis kápolna, a Pálffyok családi sirboltjával. Feljebb a hegyen, sziklák közt áll a kálvária, igazi «szent magány».

Vöröskő várát és nagylelkű gazdáját sok magyar tanár és sok magyar diák fogja áldani!

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Az aradi vértanúk emléknapiját kegyeletesen ülte meg a *levai főgimnázium* ifjúsága. Czupkó Lajos beszédét mondott, Hruska Gy. a gyásznap történetét mondotta el, végül *Gácsér Endre* tanár úr kegyeletes szavakkal rekesztette be az ünnepélyt. — A *szegedi főgimnázium* növendékei gyászmisét hallgattak, majd az intézet dísztermében Issekutz Gergely tartott alkalmi beszédet. — A *zombori főgimnáziumban* Pukács Endre VIII. o. t. és Strasszer E. VII. o. tan. méltatták a nap jelentőségét, az utóbbi különösen *Schweidel Józsefről*, a tizenhárom tábornok egyikéről emlékezett meg, a ki Zombor város szülőtte volt. Elszavalták még *Láng J.* intézeti tanárnak «Arad» cz. lendületes költeményét. — A *pécsi főreáliskolában* Sasvári József és Kovácsffy Dezső emelkedett hangú beszédek tartottak, Stern Dávid pedig felolvasásban dicsőítette a mártirokat. — A *pozsonyi ág. ev. lyceum* szintén méltóan rótta le a kegyelet adóját. Az ifjúság szónoka Gaal Gábor VIII. o. t. volt. — A *temesvári kegyesrendi főgimnáziumban* Jencsu Mózes szép szavakban fejtegette október 6-dikának fontosságát, majd Gohler Gyula a nap eseményeit adta elő. — A *rimaszombati főgimnáziumban* Veres Samu dr. tanár méltatta hazafias szép beszédben az ünnep jelentőségét, Vladár József VIII. o. t. pedig felolvasott. — A *székesfehérvári felső kereskedelmi iskolában* dr. Faludi Miksa igazgató élénk színekkel esetelte október 6-dikát. — A *nagykárolyi főgimnázium* ünnepélyét Suták István megnyitó szavai vezették be, majd Ruff Jenő tartott megható felolvasást, végezetül pedig *Csöti*

Márk vezető tanár beszélt. — A *nagykikindai főgimnázium* ünnepi szónoka Szabó Kázmér tanár volt. — A *marosvásárhelyi róm. kath. főgimnáziumban* Szentiványi István VIII. o. t. felolvasást tartott, szavaltak azonkívül Farkas Sándortól két alkalmi költeményt. — A *csíksomlyói főgimnáziumban* Daragus András VIII. o. t. szónokolt; az ünnepség igen jól sikerült és a megjelent közönség élénk tetszését keltette föl. — A *szatmárnémeti ev. ref. főgimnáziumban* Bagotay Sámuel és Regéczy Sámuel tanárok emelkedett hangú beszédek tartottak, majd Kürthy József VIII. oszt. növendék elszavalt Szabados Ede tanárnak ez alkalomra írt szép költeményét. — Az *iglói főgimnázium* diákságának ünnepi szónóloja Szőke Sándor VIII. o. t. volt.

Három millió koronás alapítvány. Idősebb Pálffy János gróf, pozsonymegyei nagybirtokos három millió koronánál nagyobb értékű birtokait, melyek Pozsony és más megyékben vannak, felajánlotta a magyar kormánynak, hogy abból a magyar közép-osztály *magyar érzelmű* ifjai 1000 és 700 koronás alapítványokat élvezzenek. A nagylelkű alapító határozottan kiköti, hogy *valláskülönbség* nélkül részesüljenek az érdemes és szegény sorsú diákok ebben a nagy jótéteményben. Továbbá felajánlja *Vöröskő* várát, mely három nyolezadrészben szintén a gróf tulajdona, nyári üdülőhelyül a beteges középiskolai tanároknak és tanulóknak. E nagylelkű cselekedet méltatásával lapunk első cikkében részletesen foglalkozunk, valamint *Vöröskő* várának képét is bemutatjuk olvasóinknak. Vajha ez a dicső példa, mely eddig a magyar kultúra történetében páratlanul áll, még számos követőre találja!

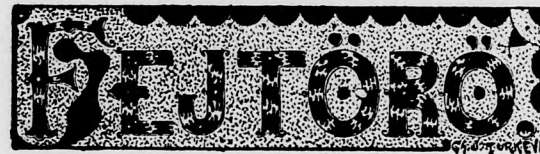
Ifjúsági színelőadások. Ez az üdvös intézmény ez idő szerint a fővárosban annyiban áll fenn, hogy a Nemzeti Színház intendánsa, ki szíven viseli az ifjúság érdekeit, klasszikus esték alkalmával nagy csomó jegyet juttat mindig más és más tanintézetnek. Vidéken is egyre terjed az intézmény: így *Kolozsvárott* kéthetenként tartják, legutóbb pedig *Szászvároson* adatta elő Szabadhegyi Aladár a «Pelleskei nótárius»-t a diákok számára. Mintegy 300 kollégista és leányiskolai növendék jelent meg és gyönyörködött Liptay Lajos (Zajtay) és Rajesnyi István (Baczur Gázsí) játékában. Bevezetésül Csürös Pál tanár tartott érdekes felolvasást.

A makói főgimnázium tanulói f. hó 7-dikén a tanári kar vezetése mellett tanulmányozás végett a «Szegedi Képzőművészeti Egyesület» őszi tárlatát tekintették meg. A mintegy 160 tanuló nagy élvezettel nézte végig a képkiallítást.

A debreczeni diáktüzoltók. Érdekes találkozás színhelye volt október 7-dikén Debreczen városa. Összegyűlt mintegy hatvan meglelt férfiú: azok, a kik annak idején (1880-ban) utóljára voltak a debreczeni kollégium tüzoltó-társaságának tagjai. Ez a társaság a régi diákéletnek a legsajátosabb és legnemesebb intézményei közé tartozik. Kétszázhusz esztendőn keresztül védelmezték a derék, bátor diákok a «kálvinista Rómá»-t a tűzveszedelmek ellen, melyek igen gyakran pusztították a város szuppedeles házait. A mint megkondultak a vést hirdető félrevert harangok, száz meg száz ajkon harsant föl az «Incendium!», majd az «Ad arma!» kiáltás, szélvészsebességgel rohant a rettenthetetlen ifjú sereg, ló helyett magukat fogták be a fecskendő-gép elé, az előcsapat az útba eső kerítéseket, palánkokat verte le hatalmas füttyköseivel, iziben a tűznél termettek, egy rész villával, csákánynyal rángatta le

a lánggal lobogó födelet, a másik a vizet hordotta és addig nem nyugodtak, míg a tüzet el nem fojtották. Hány ember áldotta a bátor legényeket, a kik életük kockázatásával mentették meg felebarátaik életét, vagonát és elég jutalom volt nekik a kis bor meg elemőzsia, a mit kaptak, no meg a hírnév! Főbűszkeségük az a tudat volt, hogy ők «makhinások». Mert nem mindenki lehetett ám «makhinás». Sokat kellett fáradni, izzadni, edződni annak, ki a társaságba be akart jutni. Csak azt vették föl, ki megbirkózott a kiszabott erőpróbával: a ki háromszor egymásután, kinyújtott karral, meg nem bicsakló könyökkel a földről vállmagasságig fölemelte a *gerundiomot*, ezt az ölnyi hosszú, harmincz font nehéz vasveretű bunkót, «Náthás!» torkolták le nagy önértettel a gyöngét, azt azonban, ki megálotta a sarat, nagy ünnepélyesen, víg lakoma közepette avatták föl «vedres»-nek. A további fokozatok a «ló», «villás», «csákányos», «szivattyús» voltak, a legtetején állott pediglen a *nagybotos*, ez a főfő diákméltóság. Nagybotosnak a legmarkosabb fiút választották meg, azt, ki a legtöbbszor megforgatta feje fölött a hatalmas gerundiomot.

A tüzoltóság országos szervezése véget vetett ezen olyannyira sajátos diák-intézménynek. Az utolsó elnök Bögös Lajos volt, manapság a csökmői református egyház érdemes lelkésze. 1880-ban föloszlott a tüzoltó-társaság és a villák, csákányok, gerundiomok a kollégium régiségtárába vándoroltak: ott láthatja a mai ifjúság elődei ügyességének tanujleit. A mostani összzejövetel fölélesztette a múlt kegyeletes emlékeit.

Jellege: Fejtörő az elne sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Eratosthenes, görög matematikus (3-ik században Kr. e.) Ptolemaeus Euergetes egyiptomi királynak leírta a következő hagyományt: Minos király fia, Glaukos számára kockaalkakú sírkövet rendelt. Értésülvén azonban, hogy a kocka minden éle 100 lábnyi, kicsinynek találta azt, s megparancsolá, hogy a sírkövet még egyszer akkorának készítsék.

Mekkora legyen a kockának minden éle?

Földrajzi kérdés:

Hol vannak az óceánok eddig ismert legnagyobb mélységei?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1900. október 28.

Az 2. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 12 nő, 36 férfi. **Földrajzi kérdés:** Upernivik, dán telep, Grönland-szigetén. **Képrejtvény:** Gyufatartó.

Helyesen fejtették meg: Kogutowicz Károly, Kemény Géza, Kutik Félix, Paracsetich László, Guttmann Andor, Prágyik Flóris, Kreisler Imre, May Róbert, Háberfeld Aurél, Schlesinger Kálmán, Laufer Ödön és Rezső, Róth Ottó, Tomanóczy József, Pám Márkus, Balássy Miklós, Spur Endre, Ruzs Gúidó, Egyed István, Persina Károly, Wertán Emil, Kelemen Árpád és Jenő, Rubner György, Szeremley Császár Lóránd, Rosenkranz Nándor, Nagy Gyula, Pichler Agost, *Grieszel János*, Maurer Arthur, Borosnyay Oszkár, Lőrincz Ferenc és Dezső, Szinay Sándor, L. Gyárfás Elemér, Sebők Dezső, Géczy Géza, Herczeg Albert, Politzer Hugó, Holländer Pál, László Sándor, Jurenák Géza, Káposzta Pál, Szauder József, Vargha László, Reichenfeld László, Cservenka Sándor, Diemár Kálmán.

A jutalmul kitűzött könyvet (Byron Kainja) *Grieszel János* főgimn. tanuló előfizetőnk nyerte meg Nagy-kikindán.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Önképzőkori tudósítóknak újabban a következő ajánlkókat fogadtuk el: Kästenbaum Béla, aradi főgimnázium, Husznay Lipót, eperjesi kir. kath. főgimnázium, Czeckó Lajos, ievai főgimnázium, Kalmár Szilveszter, szegedi főgimnázium, Jakabb Gyula, temesvári kegyesrendi főgimnázium, Székely Szilárd, gyöngyösi főgimnázium, Deutsch László, székesfehérvári felső kereskedelmi iskola, Grossmann Ernő, nagykikindai főgimnázium, Kallina Géza, budapesti II. ker. főreáliskola, Avedik Lukács, marosvásárhelyi róm. kath. főgimnázium, Zomody József, zalaegerszegi állami főgimnázium.

Bauer Frida. (Sopron.) A hiányzó számot megküldöttük. Levélbélyegben 20 fillér. — **Gyűjtő.** Az eredmény valóban szép. Köszönjük buzgó fáradozását, s kérjük továbbra is érdeklődését. — **Szerényi Nándor.** Átadtuk levelét a kiadóhivatalnak, ott majd kívánsága szerint elintézik. — **Pályaválasztás.** A technikai pályára főleg az a szakiskola készít elő. A rajzban való ügyesség feltétlenül szükséges. Esetleg gimnáziumi érettségi vizsgálatot tesz, s akkor nyitva áll ön előtt minden pálya. Elhamarkodni nem kell a dolgot, a csekély tehetség is kellő szorgalommal párosulva sikerre vezet. Tanuljon szorgalmasan, s majd ha végez, beszélünk még a dolgról. — **Névmagyarosító.** Forduljon 1 koronás bélyeggel fölszerelt folyamodványával a belügyminisztériumhoz. A folyamodványhoz keresztlevelét vagy születési bizonyítványát kell mellékelnie, s atyjának vagy gyámjának írásbeli beleegyezését. — **K. E.** (Lippa.) 1. A kérdezt szó latin eredetű, annyit jelent, hogy *szolga*. 2. Városi hivatalnok, az önálló törvényhatósággal bíró városok polgárai választják. — **K. G.** Majd szövé teszünk alkalomadtán. — **Sz. M.** Buzgólkodását, ha egyelőre nem járt is eredménynek, köszönjük. Hogy lapunk ott is gyökeret vert, annak örvendünk. — **Xenophon.** A «Pompéji pusztulás»-nak ezután következő fejezeteiben még nagyobb gyönyörűsége fog telni. Hogy a szereplő személyekkel mi fog történni, azt nem árulhatjuk el. — **B. M.** A közlendeők közé tettük. — **Az én hazám.** Az est. Kezdetnek megjárja. Fordí-gasson még, hosszú gyakorlatra lesz szüksége, míg egyszer igazán fog sikertülni. — **Kelemen Ernő.** Átadtuk a rovatvezetőnek. — **L. A.** (Igló.) Öreg hiba az, általában nem értelmezik jól az eredeti, okos ezért. Legközelebről foglalkozni fogunk a dologgal. Örvendünk, hogy a jutalomkönyv tetszett. — **Érdeklődő.** Mi is tartogatunk valami meglepetést olvasóink számára a Vörösmarty-ünnep alkalmából. Hogy mit, azt nem árulhatjuk el.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvkereskedésben kapható a

VASÁRNAPI KÖNYVTÁR,

a középiskolai diákság képekké illusztrált könyvesháza.

Egy-egy kötet képekké 40 fillér.

Egy-egy kötet képekké 40 fillér.

1. **Kisfaludy Sándor.** Regék a magyar előidőkből. I. rész: Csobáncz. — Tátika. — Somlyó. Kisfaludy Sándor híres eredeinek képes kiadása a középiskolai ifjúság számára. Olvasásukat az új tanterv is megkívánja, de a magyar diákság mindig legkedveltebb olvasmányának tartotta a balatonparti váromokhoz fűződő eme szép, Kisfaludy által újra fölélesztett regéket.
2. **Szalay László.** A tatárjárás Magyarországon. Nagy történetirónknak népszerű, élvezetes megírt alapos dolgozata. Különösen a középiskolák III. osztályát végzőknek való olvasmány.
3. **Jósika Miklós.** Hunyady Mátyás király. Nagy regényirónk kiváló munkája az ifjúság számára.
4. 5. 6. **Boross Mihály.** Boldogháza. Három füzet. Boross Mihály mint népies író úttörő volt. B. Eötvös József a mikor «Boldogházát» elolvasta, magához kérette az ifjú szerzőt, s homlokon esőkolva őt, mondá: «Ifjú barátom, ön megalapította a valódi népirodalmat, de megalapította írói nevét is!» Boldogháza a Zschokke svájci író Goldmacherdorf című regényének az átmagyarítása.
7. **Fényes Elek.** Utazások az északi sarkvidékeken. Úttörő földrajzi tudósnak ebben a kis könyveskékben áttekinthető és érdekesen írja le azokat a sarkvidéki utazásokat, a melyek utazóikat világhíre emelik. A tudósok ellenállhatatlan ösztöne megismerni a föld északi sarkát, régi, de mindig megújuló. A nagy veszedelmek nem hogy elriasztották volna, de sőt új és újabb kísérletekre serkentik. Ez a kis füzet dióhéjba fogva, érdekesen tájékoztatja az ifjúságot a tudományok ebben a munkájában.
8. **Kisfaludy Károly.** Vig elbeszélések: Tollagi Jónás viszontagságai. — Sulyosdi Simon. — Mit csinál a gólya? — Fejér köpenyeg. Kisfaludy Károlynak ez elbeszéléseit az új tanterv és ajánlja a középiskolák III. osztályát végző ifjúságnak.
9. **Jókai Mór.** A legvitézesebb huszár. Nagy költőnk elragadó szépséggel beszéli el e könyvben a paraszt gyerekből lett huszárobester, vitézvári báró Simonyi József hőstetteit.
10. **Boross Mihály.** Újabb magyar költők. Arany, Petőfi, Tompa, Vörösmarty stb. szemeseztett, szavakra alkalmas költeményeinek gyűjteménye.
11. 12. **Czuczor Gergely.** Állatmesék Aesopus és Phaedrus után. A két ókori classicus költőnek örökké új állatmeséit, koszos költőnk, Czuczor Gergely ültette át legsikerültebben irodalmunkba.
13. **Gaal József.** Benyovszky Mórícze gróf élete és viszontagságai. A legkalandosabb életek egyike a Benyovszky Mórícze. Beutazta a világot; Szibériából, orosz fogságból nagy kalandokkal megszökött s végre Madagaskar szigetének lett királya, a hol be is fejezte életét.
14. **Szegi Mór.** A világ csudái. Érdekes összeállítás az emberiség azon nagyszerű alkotásainak, a melyek csoda-számba mennek.
- 15—17. **Gothelf J.** András a szolgálégény. Népregény. Három füzetben. Ez a népregény «Boldogházának» méltó párja. Ezt is Boross Mihály ültette át irodalmunkba, melynek egyik díszje.
18. **Gaal József.** Rontó Pál élete és viszontagságai. Rontó Pál, Benyovszky grófnak volt bajtársa és kísérője. Az ő története, kiegészítése a Benyovszky életrajzának. Először Gvadányi írta meg; az ő nyomán Gaal dolgozta át a magyar ifjúság számára.
19. **Kisfaludy Sándor.** Regék a magyar előidőkből: Dobozy Mihály és hitvese. — Somlai vérsüret. — Esegvár. A Vasárnapi könyvtár I. kötetének kiegészítése.
20. **Fényes Elek.** Szigetvár ostroma. Népszerűen s az ifjúság érdeklődését megkapóan írja le Fényes, Szigetvár ostromának dicső napjait és végül Zrínyi kirohanását és hősi halálát.
21. **Jókai Mór.** Regék. A hún-magyar mondakörből veszi Jókai regéinek tárgyát, Attila király fiának, Csaba királyfiának regés életét. Majd Thonuzoba pogány magyar vezér mondáját dolgozza fel, a mit megtold a «Tengerszem tündérével» ezzel a bájos székegy regével, melynek tárgyát azóta többen dolgozták föl a színpad számára. Utólérhetetlen bájjal írta meg Jókai ezeket a regéket. Valóságos költemények prózában.
- 22—24. **Defoe Daniel.** Robinson Crusoe élete és kalandjai. Három füzet. A világhírű könyv átdolgozása a magyar ifjúság számára; magyar nyelven ez a legolcsóbb Robinson.
25. **Bernardin de Saint-Pierre.** Pál és Virginia. A világirodalom egyik leghíresebb könyve; megható és könyvre indító története két ifjú léleknek, melyet a francia romantika híres írója mesterileg írt meg.
- 26—27. **Goldsmith Olivér.** A vékfildei lelkész. Két füzet. Ritka könyv ért el oly hatást a világirodalomban mint ez. Valóságos apológiája a családi életnek, Nemes, jellemképző olvasmány.
28. **Pálty Albert.** Attila isten ostroma. Híres regényirónk ezzel a könyvével az ifjúság számára írt történeti regényt. Kétségkívül a legérdekesebb könyv Attila hún királyról.
29. **Jósika Miklós.** Elbeszélések: Vész és üdv. Bájvirág. Jósikának két szemeseztett és az ifjúság számára alkalmas elbeszélése.
30. **Gaal Mózes.** Peru elfoglalása és az inkák pusztulása. A kincsekben gazdag Perunak a spanyolok által való elfoglalását s az inkáknak Pizarro spanyol vezér által történt kegyetlen kipusztítását beszéli el ez a könyv regényesen, de hű történeti alapon.
31. **Gaal Mózes.** Csontos Szigfrid és a Nibelungok. I. Csontos Szigfrid a Nibelungok hőse. II. A Nibelungok veszedelme Etele király udvarában. A Nibelung-énekek minduntalan vonatkozást találnak a hún mondakörre és különösen Etele királyra. Nem csoda, hisz a sárkány-ölő Szigfrid neje Krimhilda, utóbb Etele király II. kője, iszonyú bosszút áll első férje gyilkosain: a Nibelungokon. Gaal Mózes a nála megszokott művészettel dolgozta föl ezt a mondát a magyar ifjúság számára.
32. **Gaal Mózes.** Berni Detre, az Amelungok hőse. Ez a könyv a germán Hildebrand-monda földolgozása. Ránk nézve azért rendkívül érdekes, mert Detre alakjával szintén találkozunk Etele udvarában, sőt ő viszi veszedelmebe Etele fiait is. A monda földolgozása épp oly sikerült, mint a Nibelung-mondáé.
- 33—34. **Gothelf J.** András a gazda, vagy mi lett a szolgálégényből. A magyar nép- és ifjúságnak átdolgozta Szivos Béla. «András», a «Szolgálégény» folytatása. Szivos ugyanazon szellemben ültette át, mint Boross Mihály a megelőzőjét.
35. **Nansen Frithjof.** Grönlandon át hócipőn. Magyarra átdolgozta Szivos Béla. Az összes északsarki utazók közt a Nansen neve a legragyogóbb, ez utazások történetében. Páratlan az ő utazása, melyet gyalogszerivel, hócipőn tett meg, át Grönlandon, a földnek ezen a legnagyobb jégsivatagán, az egyik tengerparttól a másikig. A milyen páratlanul áll ez az utazás, oly rendkívül érdekes annak leírása is.
36. **Szivos Béla.** Újabb utazások az északi sarkvidéken. A Vasárnapi könyvtár 7. kötetének folytatása. Tíz újabb sarkvidéki expedíció sorakozik hozzá benne, köztük a Payer-Weyprecht-féle osztrák-magyar sarkutazás is, mely a Ferencz-József föld felfedezésére vezetett.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		
Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		

NEGYVENEZER KÖLTŐ.

Úgy mondják, hogy kerek számban ennyi költő van Magyarországon. Megdöbbenő a szám, de jól fontolóra véve a dolgot, talán nem is pontos a számítás, talán még ennél is jóval több a költő ebben a mi szép hazánkban.

A hozzánk beküldött versek arról tanúskodnak, hogy minden középiskolának, sőt minden osztálynak van egy tucat poetája. Az önképzőkörök krónikái is megerősítenek abban a hitben, hogy fölös számmal készülnek a versek,

Nincs ebben semmi megróni való. Minden diáknak kell életében legalább egyszer verset írnia. Soknál próbakő ez, mintegy megkérdezi önmagától, hogy poetának született-e vagy nem. A bátortalanabb még a legjobb barátjának is félve olvassa fel; a bátrabbja gyönyörködteti vele az osztályt, a vakmerőbbje bemutatja az önképzőkörben. Nem árt ezzel senkinek. Ha a bíráló ledorongolja — egy kicsit rosszul esik, igaz, de ez még korántsem olyan elemi csapás, a mit ki nem lehetne heverni.

Elvégre, a kiből van igazi tehetség, azt a bíráló nem riaszthatja vissza, legfeljebb arra buzdítja, hogy jobbat írjon.

A tömérdék versírásnak meg van a maga magyarázata. Az ifjú szívek közlekenyek, s az első szárnypróbálgatásnak meg van a maga külön gyönyörűsége, a higgadt ítélet pedig csak később emeli fel veto-szavát a merénylet ellen, melyet a növény-dék-költők oly állhatatos hévvel s gyakran ugyanakkora önértéssel intéznek a Parnasszus ellen.

Valóban, Istennek különösen szép adománya az, ha valaki érzelmeit költői formában ki tudja fejezni. Vannak sokan, a kik megpróbálkoznak vele, ámde aránylag nagyon kevés az olyan, a

kinek sikerül. Mert gondoljuk csak el, ha mindenkiből, a ki az önképzőkörök kicsiny világában költőnek érezi magát, költő is válnék igazán: minő hatalmas és népes volna a magyar irodalom köztársasága! Tudjuk, hogy a fiatalos szárnypróbálgatások kora hamar elmúlik, hogy a versszerzés láza alább száll; tudjuk, hogy az önképzőkörök buzgó vezetői szerető szóval megértetik a kezdő poetákkal, hogy a sikertől még messze állanak, s viszont buzdítják azokat, a kikben rátermettséget vesznek észre: mindazonáltal nem lesz fölösleges reá mutatnunk az önképzőkörök működőinek erre az egyoldalú munkásságára.

Az önképzésnek sok irányban kell történnie. Nem tisztán szépirodalmi annak a jellege. Oda tanulni is jár az ifjú. Nem bravuros szavakat, hanem versek felolvasása, nem novellairás csupán, hanem az is, hogy az ifjú szerzen bizonyos ügyességet a fellépésben, gondolatának kifejezésében akkor is, ha százan hallgatják. Prózai, szónoki műveknek előadása, remekművek egyes részeinek szép felolvasása, magyarázata; egyes kérdések megvitatása, mikor a vitaköz a maga esze után indul, a maga gondolatait fejti ki, midőn arra kell törekednie, hogy szavait, gondolatait mindenki megértse. Szabadon, bátran történjen mindez, hadd fejlődjen, izmosodjen az önérték, s fejlődjen az előadó-ügyesség.

Hiszzen a kiből költői ér buzog, annak úgy is nyitva áll a tér úgy az iskola, mint az élet nagy önképzőkörében.

Ha pedig a verselés vágya fogja el, írjon vagy fordítson tetszése szerint, mielőtt azonban felolvasná vagy mással közölné, gyakoroljon magával szemben szigorú kritikát. Vegye fontolóra: vajjon azt az érzelmet, a mely őt versírásra készítette, sikerült-e neki tartalmilag és formailag egy-